

Oversikt

1	Reformideer og deres tornefulle vei inn i skolefeltet <i>Kjell Arne Røvik</i>	13
DEL I		
REFORMIDEENES TILBUDSSIDE: AKTØRER, INSTITUSJONER, LOGIKKER		
2	Masterideer <i>Kjell Arne Røvik og Hilde M. Pettersen</i>	53
3	«Hvor har de det fra, og hva gjør de med det?» Utdanningsdirektoratet som innhenter, oversetter og iverksetter av reformideer <i>Kjell Arne Røvik, Tor Vidar Eilertsen og Torbjørn Lund</i>	87
4	Internasjonale aktører som premissgivere for norsk utdanningspolitikk med særlig vekt på OECD <i>Gustav E. Karlsen</i>	121
5	Ledelse som masteridé i norsk skole sett i et internasjonalt perspektiv <i>Jorunn Møller</i>	147
6	Finske reformideer i norsk lærerutdanningsdiskurs <i>Sven-Erik Hansén, Jan Sjöberg og Tor Vidar Eilertsen</i>	167
7	Pisafisering av norsk skole. En suksesshistorie fra OECD <i>Svein Sjøberg</i>	195
DEL II		
NÅR REFORMIDEER SIRKULERER I SKOLESEKTOREN		
8	Øyet som ser. Om den nye læreren som idébærer og fremmed <i>Rachel Jakhelln</i>	229
9	Reformideer på reise – på spor etter oversettelser av ny vurderingspraksis til klasserommet <i>Eli Moksnes Furu og Torbjørn Lund</i>	255
10	Rollespill som oversettelse <i>Annelise Brox Larsen</i>	289
DEL III		
NÅR REFORMIDEER SKAL IMPLEMENTERES I SKOLEN		
11	Hit, men ikke lenger. Når lean skal løftes inn i klasserommet <i>Stine Ravndal Nygård og Kjell Arne Røvik</i>	307
12	Hvem skal inn, og hvem skal ut? Om hvorfor ideer slår igjennom i skolefeltet, og hvorfor de forsvinner igjen <i>Siv Skrøvset</i>	335
13	Klasseledelse – fra nasjonal idé til lokal skoleutvikling <i>Lars Aage Rotvold, Karin Rørnes og Else Stjernstrøm</i>	355
14	Lokale læreplaner – kunnskapsmonopol eller kompetansemeny? <i>Svein-Erik Andreassen</i>	373
15	Translasjon – en alternativ doktrine for implementering <i>Kjell Arne Røvik</i>	403

Innhold

1 Reformideer og deres tornefulle vei inn i skolefeltet	13
<i>Kjell Arne Røvik</i>	
Reformideer og reformer i det norske skolefeltet	15
Seks grunner til høy reformaktivitet i skolefeltet	24
Reformideenes tilbudsside og etterspørselsside	30
Et translasjonsteoretisk perspektiv på reformaktivitet i skolefeltet	38
Bokens struktur og innhold	42
DEL I	
REFORMIDEENES TILBUDSSIDE: AKTØRER, INSTITUSJONER, LOGIKKER	51
2 Masterideer	53
<i>Kjell Arne Røvik og Hilde M. Pettersen</i>	
Kjennetegn	54
Spredningskraft	56
Fire typiske masterideer	60
Masterideer og skolereformer	69
Masterideer og Sofies verden	79
3 «Hvor har de det fra, og hva gjør de med det?»	
Utdanningsdirektoratet som innhenter, oversetter og iverksetter av reformideer	87
<i>Kjell Arne Røvik, Tor Vidar Eilertsen og Torbjørn Lund</i>	
Innledning	88
Utdanningsdirektoratet – historikk og organisasjonsstruktur	90
Data	92
Utdanningsdirektoratet som innhenter	93
Utadrettede læringssystemer	94
Innadrettede læringssystemer	100
Læringssystemer og institusjonelle logikker	103
Utdanningsdirektoratet som oversetter	104
Utdanningsdirektoratet som iverksetter	109
Implementeringsdoktriner i Utdanningsdirektoratet	111
Blandingsforholdet mellom implementeringsdoktrinene	113
Oppsummerende analyse	115

4 Internasjonale aktører som premissgivere for norsk utdanningspolitikk med særlig vekt på OECD	121
<i>Gustav E. Karlsen</i>	
Innledning	122
Reformideer på vandring – globaliseringskonteksten	123
Overnasjonale premissaktører og New Public Management som reformidé	124
OECD – en viktig overnasjonal premissaktør	130
OECD som ideologisk premissaktør	131
OECDs virksomhet inn mot utdanning	134
OECD og norsk utdanningspolitikk	136
Sammenfatning og konklusjon	140
5 Ledelse som masteridé i norsk skole sett i et internasjonalt perspektiv	147
<i>Jorunn Møller</i>	
Innledning	148
Kort fremstilling av skoleledelse som forskningsfelt	149
Ledelse som masteridé både i og utenfor Norge	150
Autoritative kilder for ledelse som masteridé	155
Oppsummering og avsluttende refleksjoner	162
6 Finske reformideer i norsk lærerutdanningsdiskurs	167
<i>Sven-Erik Hansén, Jan Sjöberg og Tor Vidar Eilertsen</i>	
Bakgrunnsperspektiv og formål	168
Finland og lærerutdanningsreformer	170
Translatoriske perspektiver	171
PISA som translatorisk måleinstrument	173
Finsk teori- og praksisorientert lærerutdanning i norsk utdanningsdiskurs	175
Den finske lærerutdanningens forskningsbaserte opplegg i norsk utdanningsdiskurs	182
Konkluderende diskusjon	188
7 Pisafisering av norsk skole. En suksesshistorie fra OECD	195
<i>Svein Sjøberg</i>	
Innledning	196
Fra dannelse til «læringstrykk»	197
Forhistorien: fra den ene grøfta til den andre?	199
Norge og internasjonale studier: Politikk fra første stund	201

Veien til PISA	203
Da Norge gikk ad PISA	206
Resultater og rangeringer	208
Hva PISA måler – og <i>ikke</i> måler	208
PISA-oppgavene	211
Viktige spørsmål om PISA	212
Hvordan bruker OECD PISA-prosjektet?	213
PISA-skår og et konkurransedyktig næringsliv	214
PISA sprer sine vinger	218
Reaksjoner fra forskere	220
Politisk panikk	221
Konklusjoner?	222
DEL II	
NÅR REFORMIDEER SIRKULERER I SKOLESEKTOREN	227
8 Øyet som ser. Om den nye læreren som idébærer og fremmed	229
<i>Rachel Jakhelln</i>	
Innledning	230
Begrepsgrunnlag	232
Rollen, utdanningen og den nyutdannede læreren	238
Drøfting	244
Oppsummering og nye spørsmål	249
9 Reformideer på reise – på spor etter oversettelser av ny vurderingspraksis til klasserommet	255
<i>Eli Moksnes Furu og Torbjørn Lund</i>	
Innledning	256
Den nasjonale reformideen Vurdering for læring (VFL)	257
Den lokale iverksetting av VFL	259
Nettverkets translasjonsarena – dialogkonferansen	260
Teoretisk forankring	262
Metode	267
Erfaringer fra to grunnskoler	268
Diskusjon	277
Avslutning	286

10 Rollespill som oversettelse	289
<i>Annelise Brox Larsen</i>	
Innledning	290
Rollespill i undervisningen	290
Teater og translasjon	291
Vurderingssamtalen	295
Metode	297
Presentasjon av data	298
Drøfting	299
Avslutning	302
DEL III	
NÅR REFORMIDEER SKAL IMPLEMENTERES I SKOLEN	305
11 Hit, men ikke lenger. Når lean skal løftes inn i klasserommet	307
<i>Stine Ravndal Nygård og Kjell Arne Røvik</i>	
Reformideen lean og leanprosjektet ved Heiroga barneskole	310
Teorier om implementering	312
Metode og data	317
Empiri	318
Implementering av beste pedagogiske praksis	319
Lærernes praktisering av tiltak mot tidstyver	322
Analyse	324
En kraftfull miks av implementeringsdoktriner	324
Med leantiltakene inn i klasserommene	326
12 Hvem skal inn, og hvem skal ut? Om hvorfor ideer slår igjennom i skolefeltet, og hvorfor de forsvinner igjen	335
<i>Siw Skrøvset</i>	
Innledning	336
Ideer som reiser fort og langt	337
Ideer som forsvinner igjen	339
Metode	341
Spredning av prosjektarbeid som læringsform	343
Spredning av skolevandring som ledergrep	346
Diskusjon	347
Oppsummering og avslutning	352

13 Klasseledelse – fra nasjonal idé til lokal skoleutvikling	355
<i>Lars Aage Rotvold, Karin Rørnes og Else Stjernstrøm</i>	
Vårt teoretiske begrepsapparat	357
Forskere og utviklingsaktører – metodiske betraktninger	359
Nærmere om de to skolene	361
En nasjonal forståelse av klasseledelse	362
Å lande en idé om klasseledelse i en lokal skolekontekst	365
Lærernes individuelle prosjekter	367
Veier videre	369
14 Lokale læreplaner – kunnskapsmonopol eller kompetansemeny?	373
<i>Svein-Erik Andreassen</i>	
Innledning	374
Teorigrunnlag	374
Metode og data	378
Hva skiller kompetansebaserte læreplaner fra innholdsorienterte læreplaner?	379
Hvordan oversettes LK06s kompetansemål til lokale læreplaner?	390
Oppsummerende svar på forskningsspørsmålene	399
15 Translasjon – en alternativ doktrine for implementering	403
<i>Kjell Arne Røvik</i>	
Noen innsikter fra boken	404
Translatørkompetanse	406
Økende behov for translatørkompetanse	408
En alternativ implementeringsdoktrine?	411
Konkurrerende eller komplementære implementeringsdoktriner?	415
Forfatterpresentasjoner	419
Stikkord	423

Figur- og tabelloversikt

Figur 5.1 Endringer i diskurser om styring, ledelse og ansvarliggjøring siden 1950-årene	153
Figur 5.2 Spenninger og paradokser i norsk utdanningspolitikk	154
Figur 6.1 Pedagogikkfaget i lærerutdanning (Åbo Akademi)	179
Figur 9.1 Modell for dialogkonferansen (gjengitt i Lund 2011)	261
Figur 9.2 Formell reiserute	269
Figur 14.1 Ulikheter i målformuleringer i M87, L97 og LK06	386
Tabell 2.1 Reformertiltak i skolesektoren som omfattes av undersøkelsen	70
Tabell 3.1 Utdanningsdirektoratets internasjonale engasjementer per 2014	94
Tabell 8.1 Den fremmede og mottakergruppen. Typologi av relasjoner	237
Tabell 11.1 Oversikt over antakelser utledet fra fire teorier om implementering	324
Tabell 11.2 Observerte implementeringsutfall for 15 leantiltak	326
Tabell 13.1 Oversettelsesmodus og regler	358
Tabell 14.1 Kombinasjoner som utgjør fire ulike læringsmål	376
Tabell 14.2 Oversikt over organisatoriske reformer og didaktiske reformer	380
Tabell 14.3 Fire læreplanperioder	383
Tabell 14.4 Et hovedmoment i L97 sammenlignet med et kompetansemål i LK06	385
Tabell 14.5 Lokal læreplan fra en norsk skole 2006 – egen praktikererfaring	393